

UNIwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

Wydział Pedagogiki i Psychologii

Mgr Anna Bocheńska-Brandt

Promotor pracy

Prof. dr hab. Ryszard Bera

Promotor pomocniczy

Dr Marcin Cabak

Lublin 2018

STRESZCZENIE

*rozprawy doktorskiej pt: „Dystans społeczny emigrantów polskich wobec
Obcych w nowym środowisku społeczno-kulturowym”*

Niniejsza praca jest próbą opisanie zjawiska najnowszych migracji Polaków, które mają miejsce po 2004 roku, kiedy Polska stała się państwem członkowskim Unii Europejskiej i kiedy wiele Polaków znalazło zatrudnienie za granicami własnego kraju.

Większość migrantów z Polski, relatywnie dobrze wykształconych, młodych i posiadających przykre doświadczenia w kraju wysyłającym, radzi sobie w nowych okolicznościach społecznych i zawodowych całkiem dobrze i wyraża zadowolenie z powodu podjęcia decyzji o wyjeździe. Z tego punktu widzenia jest problematyka migracji bardzo ważna i aktualna.

Kiedy ludzie migrują z jednego narodu czy kultury do odmiennych, zabierają ze sobą tożsamość. Przebywając w nowej kulturze, ich tożsamość kulturowa oraz ich poczucie przynależności podlega zmianom. Autorka stara się odpowiedzieć na pytanie o to, w jakim stopniu środowisko społeczno-kulturowe różnicuje dystans społeczny wobec obcych emigrantów polskich w Niemczech, ludności miejscowej oraz Polaków zamieszkujących w kraju? W prezentowanej pracy poruszone zostały różnice dotyczące dystansu społecznego badanych wobec osób innych narodowości oraz wobec wyznawców innych religii.

Pierwszy rozdział jest poświęcony tematyce migracji, jej charakterystyce, różnym jej typom, czasie jej trwania, przemieszczeniu geograficznemu itd. Elementem analizy są powody migracji Polaków do Niemiec po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej. Część ta

prezentuje trudności adaptacyjne oraz pozytywne i negatywne skutki wyjazdów Polaków oraz charakter wykonywanej pracy na terenie Niemiec. W związku z prowadzonymi badaniami istotna jest próba przybliżenia stosunku imigrantów z Polski do ludności kraju przyjmującego.

Drugi rozdział tej rozprawy jest poświęcony wyjaśnieniu pojęcia „obcy”, tudzież określeniu, co jest nam bliskie, znane, zrozumiałe, a co stanowi źródło niepewności, zagrożenia i budzi w nas strach. Dyskusja ta dotyczy tego, kto lub co jest postrzegane jako „obce” lub „inne” oraz jakie konflikty wynikają ze spotkań z obcymi. Przedstawiono różne koncepcje i zdefiniowano źródła stereotypów i uprzedzeń w celu określenia dystansu społecznego wobec „obcego”. Ważnym uzupełnieniem tych rozważań są badania stereotypów i uprzedzeń do innej narodowości czy też odmiennej religii.

Trzeci rozdział tej rozprawy definiuje pojęcie dystansu społecznego na podstawie przeprowadzonych badań empirycznych opierających się na koncepcji E. Bogardusa. Pozwala ona określić bliskość i odległość przestrzenną między ludźmi innych narodowości i innej religii. Przedstawiono założenia problematyki badawczej, cel, metodę, techniki, a także charakterystykę osób badanych – emigrantów polskich, oraz dwóch grup porównawczych – mieszkańców Niemiec oraz Polaków mieszkających w kraju.

W rozdziale czwartym dotyczy analiza empiryczna dystansu badanych osób wobec innych narodowości: amerykańskiej, angielskiej, tureckiej, syryjskiej, chińskiej, rosyjskiej, żydowskiej, niemieckiej, hinduskiej, nigeryjskiej i polskiej. Przedstawiono dystans społeczny emigrantów polskich wobec innej narodowości i dystansowanie się Niemców i Polaków mieszkających w kraju do innych nacji.

Następnie określono w rozdziale piątym dystans społeczny wobec wyznawców innych religii. Pod uwagę wzięto religię: chrześcijańską (wyznanie katolickie i prawosławne), judaizm, protestantyzm, buddyzm i islam. Kolejność przedstawienia wyników jest taka sama jak w przypadku różnych narodowości.

Uwieńczeniem rozważań teoretycznych jest analiza materiału empirycznego i podsumowanie. Należy sądzić, że wnioski z badań mogą służyć nie tylko poznaniu naukowemu, lecz także polityce migracyjnej oraz edukacji międzykulturowej.

Słowa kluczowe: Dystans społeczny, obcy, zarobkowa migracja, inne narodowości, wyznawcy innych religii

